

Mérés – esély – kompetencia

Nem a diszlexiát gyógyítjuk, hanem a középiskolás tananyagot adjuk át – így fogalmazott *Husztiné Csató Éva* az *Óveges József Gyakorló Középiskola és Szakiskola* igazgatóhelyettese a *Fővárosi Pedagógiai Napok* keretében rendezett „Mérés – esély – kompetencia” címet viselő konferencián. Az iskola tanári gárdája tizenhat évvel ezelőtt döntött úgy, hogy felvállalják a diszlexiával küzdő gyerekek középiskolai képzését, és az ép intellektusú fiatalokat eljuttatják az érettséghez. Azóta 1300 diszlexiás tanult az iskolában, közülük hatszáz tett érettségit, illetve szakmai vizsgát szereztek.

Akkoriban még sok ellenállással kellett megküzdeni. A szakma egy része azt állította, hogy indokolatlan a középiskolában ezzel a problémával foglalkozni, és nem helyes külön osztályt indítani csak diszlexiásoknak. Mára bizonyította létjogosultságát a homogén csoport – mondta az igazgatóhelyettes. Az iskolában az *integráció és a szegregáció elvét együtt alkalmazzuk*, hisz a sajátos nevelési igényű fiatalok a nagy iskolaközösség programjaiban tevékenyen részt vesznek. Tanulásukat korrekcióval, kompenzációs technikák alkalmazásával segítjük, a fejlesztőpedagógusok, a logopédusok közreműködésével. Ezek a diákok 1995 óta helyi speciális tanterv szerint tanulnak, amelyet hozzáigazítottak a NAT-hoz és a kerettantervhez. Nagyban segíti őket a tantervbe beépült tánc, népművészet és a kézműves foglalkozások. A diákok választhatnak a gimnáziumi képzés és a szakképzés között. A diszlexiás tanulók gépészeti, elektrotechnikai és környezetvédelmi szakmákat tanulhatnak. Arra törekszünk, hogy az értékelés alól ne kelljen felmenteni a diákokat, és a bizonyítványok egyforma értékűek legyenek – hangsúlyozta *Husztiné Csató Éva*. Legtöbbször idegen nyelvből és matematikából kérik a felmentést, többen diszkalkulációs is. A segítség és az odafigyelés ellenére van lemorzsolódás, főleg 9. osztály után, mert nagyon nehéz ezeknek a gyerekeknek az iskolaváltás. Ezek a tanulók vagy osztályt ismételnék vagy más képzési formára mennek át. Ugyanakkor olyanok is vannak, akik más iskolából jönnek át, ahol nem tudnak velük megfelelően foglalkozni. Az elmúlt öt évben a diszlexiások érettségi átlaga hármas felett volt, és egyre többen választják az írásbelit is. Kedvelt választott érettségi tárgya a biológia, az informatika és az idegen nyelv, ez utóbbitól viszont inkább csak szóbeli vizsgát tesznek. Sokan szakmunkás és technikus végzettséget szereznek.

Miután az igazgatóhelyettes bemutatta az intézmény tevékenységét, három pedagógus a mérések tapasztalatairól számolt be. *Kriesb Marianna* magyar irodalom és nyelv tanár a szövegértési kompetenciáról szolt. A 2007-es feladatot utólag megcsináltatták 399 gyerekkel, akik közül 201 volt diszlexiás. Megállapították, hogy a diszlexiások és nem diszlexiások képességszintjében nincsen különbség, és ugyanazon technikával oldják meg a feladatokat. Viszont a *diszlexiások sok feladatból nem fogtak hozzá*. Mint később kiderült: a diszlexiások számára a 45 perc nem volt elegendő, illetve szertették volna, ha felolvassák a feladatokat. *Halmosné Kovács Zsuzsa* is vizsgálta a szövegértési feladatok eredményeit. Ebből kiderült, hogy az iskolai átlag szinte megegyezik az országos átlaggal, illetve ha a diszlexiások kapnak plusz 15 percet ugyanolyan eredményt érnek el, mint nem diszlexiás társaik. *Plánkné Balika Katalin* a 2007-es matematika kompetenciamérésről elmondta: az iskola eredménye nem tért el az országos átlagtól, de abban nem voltak benne a sajátos nevelési igényű tanulók. Egy kontrollcsoporttal megcsináltatták a feladatokat, és akkor a diszlexiás tanulóknak 60 percet adtak, így nem volt lényeges eltérés az eredmények között. Ugyanakkor 2008-ban, amikor valamennyi dolgozatot értékelték sok lett a szint alatt teljesítő dolgozat. Mint kiderült a szint alatt teljesítők diszkalkulációsok. A diszlexiások a nehéz, úgynevezett nyílt végű feladatoknak 20 százalékát oldották meg

jól, a könnyebb feleletválasztásoknak az 53 százalékát. Ez utóbbiakból mindet megoldották, a nehezebbeknek csak 47 százalékát. A tanárnő előadása végén azt hangsúlyozta, hogy a diszlexiásoknak a kompetenciamérések során is meg kell adni azokat a kedvezményeket, amelyek az érettségi vizsgákon is járnak nekik.

Pongrácz László, az *Oktatási Hivatal* főosztályvezetője az országos kompetenciamérés fejlesztési irányairól tájékoztatta a konferenciának helyet adó iskola tanárait és a vendég pedagógusokat. Kijelentette, hogy a magyar mérési rendszer Európában a legfejlettebb. Ugyanakkor újabb minőségi ugrást jelent majd, ha a hozzáadott pedagógiai érték kimutatásához közelebb kerülhetnek. Egy paraméter ezt nem tudja mutatni, de az értéket jobban lehet majd definiálni. A hatodikos és nyolcadikos eredmények összehasonlításánál az azonos kezdőponttal indulókat érdemes összehasonlítani, ami ugyan nem a hozzáadott értéket jelöli önmagában, de mond valamit az iskola teljesítményéről. *Az iskolák február végén új iskolai elemző szoftvert kapnak*, amellyel bármelyik évfolyam bármelyik adatát össze tudják hasonlítani. Az egyes tanulók fejlődésének nyomon követésére egy iskola összehasonlító mutatóját lehet építeni, amelyet egy fiktív iskola adataival is össze lehet hasonlítani. A program lehetővé teszi a sajátos nevelési igényű tanulók fejlődésének összehasonlítását a többiek fejlődési adataival.

A szakmai tanácskozás szekciókban folytatódott, ahol további gyakorlati segítséget is kaptak a diszlexiásokkal foglalkozó tanárok. -st-

◀ S U L I M I X ▶

Több éve hagyomány, hogy a *Fővárosi Pedagógiai Intézet* megrendezi a budapesti középiskolák seregszemléjét. Idén több mint ötven különböző fenntartóhoz tartozó gimnázium, szakképző iskola és térségi integrált szakképző központ mutatkozott be a *Sulimix* pályaválasztási börzén. *Kovács Zsuzsanna*, a Mérei Ferenc Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet osztályvezetője elmondta: a kétnapos rendezvényre iskolaválasztás előtt álló fiatalokat és szüleiket várták. A legtöbbször – általában – szervezett módon, az osztályfőnök kíséretében érkeztek.

A *Csepel-Sziget Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium* körül nagy a tolongás, jókedvű fiatalok állítják meg az arra járó látogatót, egyikőjük *Szabó Viktor*, akit arról kérdeztem, hogy mit tanul, és azt hogyan ajánlja az érdeklődőknek.

– Villanszerelő szakmát tanulok az iskolában. Érettségi után jöttem ide, erre a hároméves képzésre, most második vagyok. Már tavaly is kint voltam a kiállításon, és nagyon jól éreztem magam. Sok emberrel lehet ismerkedni, és sok fiatal igyekszem meggyőzni arról, hogy jöjjön a csepeleli műszaki szakközépbe. Sokan keresik nálunk az informatikát, de felhívjuk a figyelmet az elektrotechnikára, a géplakatos és a villanszerelő szakmára. Én gyerekkorom óta villanszerelő szeretnék lenni, édesapám is az, a kétkézi munkát szeretem. Nagyon érdekes ez a terület, mert amikor odahoznak egy elromlott elektromos szerkezetet, és megjavítjuk, vagy egy házban nincs villany, és munkánk nyomán lesz, azt jó látni. Büszkék vagyunk rá, hogy valamit alkotunk, valami maradandót.

Bizony, ilyen lelkesítő fiatalokkal kell kijönni a kiállításra. *Hamza Andor* tanár ezt jól tudja, ő is megerősíti, hogy nem először vannak jelen.

– Azért jövünk ki, mert gyerekeket szeretnénk toborozni. Úgy gondoljuk, hogy a mai helyzetben nemcsak, hogy célszerű, hanem kötelező is megjelenni. Kevés gyerek van, az iskolák pedig nagyok, és arra álltak be, hogy a megszokott gyerekszámmal folytassák a képzéseket. Azért jövünk ki, mert jönnek ide látogatók szép számmal, és biztosak vagyunk benne, hogy sokan kerülnék úgy az iskolánkba, hogy itt találkoznak velünk. Csepelen vagyunk, de a város sok helyéről járnak hozzánk, még Újpestről vagy a XI. kerületből is, és sokan a VIII. kerületből.

A *Hunyadi Mátyás Általános Iskolából* érkezett egy kis csoport. Osztályfőnökük *Kovács Attila* földrajz–történelem–rajz-mozgóképek szakos tanár. Ő minden végzős

osztályát többször is elviszi különböző pályaválasztási programokra. Most a tíz fős logopédiai problémákkal küzdő gyerekekből álló osztályával érkezett. Már tavaly, hetedikésként is elment velük iskolabemutatókra, idén pedig már voltak az újpesti és a Petőfi-csarnokban rendezett börszén. Véleménye szerint sokat számítanak ezek a találkozások, bár a végső döntést a felvételik szabják meg. Mint mondta, neki szerencséje van, mert a szülők aktívak, odafigyelnek gyerekeikre, és tudja, hogy együtt is elmennek hasonló rendezvényekre.

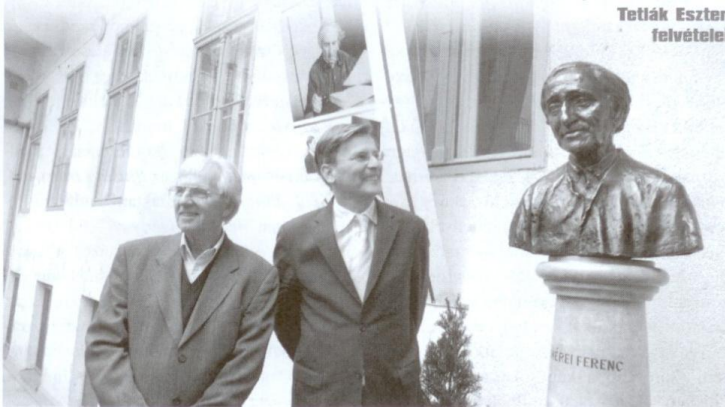
A fővárosban persze a Sulimixen kiállító iskolákon kívül sokkal több oktatási intézmény van. Érdekes körülméni az interneten vagy a Mérei Intézet „Iskolaválasztás előtt 2010” című kiadványában, a börszén ugyanis nincs minden gimnázium jelen, és nem mutatkoznak be itt az egyházi intézmények sem.

–st–

Szobor Mérei Ferencről



A Fővárosi Pedagógiai Napok keretében felállították a Mérei Ferenc Pedagógiai és Pályaválasztási Intézetben a névadó szobrát 2009. november 8-án. A Janzer Frigyes tervezte mellszobor eddig egy újbudai általános iskola előtt állt, amely most megszűnt. Felújítva került a pedagógiai intézet udvarára. A szobrot Budapest főpolgármestere, Demszky Gábor avatta fel.



Tetiák Eszter felvételei

Egyhetes programsorozat

A Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet száz éve született névadójának munkássága és emléke előtt tisztelgett az idei Fővárosi Pedagógiai Napok programsorozatával. Az emléknapon *Demszky Gábor* főpolgármester Mérei-mellszobrot avatott fel. Tanítványok és követők visszaemlékezése, valamint filmvetítés szolt a kiemelkedő tudósról. Az intézet szakkönyvtára *Mérei Akadémia* címmel előadásorozatot indított, amelynek keretében kéthavonta egy-egy tudományág képviselője beszél területének legfrissebb kutatási eredményeiről.

Az egyhetes programsorozat keretében a korábbi évekhez hasonlóan számos előadást hallhattak az érdeklődők, konferenciákat, workshopokat, óralátogatásokat és kiállításokat vehettek részt. A programok a legaktuálisabb kérdésekre keresték a választ, a legégetőbb szakmai problémákra próbálták megtalálni a megoldást. A szakma minden területe, minden szereplője és minden tantárgy jelen volt valamely rendezvényen.

Ötvenen túli pedagógusoknak négyhetes könyvtárinformatikai képzést indítottak, egy napot szenteltek a „zürös helyzetű” gyerekeknek, és a nemzetiségi kultúrának, ahol a szlovák, a német, a szerb, a horvát és a roma hagyományok találkoztak. Az EgyTér Galériában *Anna Zavileiskaja* építész-fotográfus kiállítását láthatták Párizs rejtett arcáról – egy idős házaspár régóta dédelgetett álmának megvalósulásaként. Az érdeklődőknek diák színházi élményben is részüik lehetett, *Nemes Nagy Ágnes* Aranyecset című történetét adták elő, amely egy árva kisfiúról szolt, aki aranyecsetjével életre keltheti, amire vágyik.

A Mérei Ferenc Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet a Fővárosi Közgyűlés döntése alapján *Budapest Díjban* részesült. Ezzel az ott dolgozó összes pedagógust, valamennyi dolgozót és műhelyét elismerte a fenntartó Fővárosi Önkormányzat – ezt *Germáné Vastag Györgyi*, a Főváros Oktatási és Ifjúságpolitikai Bizottságának elnöke jelentette be a szakmai szolgáltatásról szoltó konferencián.

–st–

Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, valamint a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet, mint szervezők, a XXI. század közoktatási intézményeit segítő, támogató, fejlesztő, pedagógiai szakmai tanácsadás jövőképéről kívánt átfogó képet adni, illetve az együttgondolkodásra buzdítani a „Professzió és progresszió a pedagógiai szakmai szolgáltatásban” címet viselő konferencián, amelyet a Fővárosi Pedagógiai Napok keretében rendeztek.

Az utóbbi időben felértékelődött ez a téma, mivel erősödött a törekvés a döntéstámogatásra, az elszámoltathatóságra, a mér-

professzionális külső támogatója, illetve ellenőrző, értékelő rendszere a közoktatásnak. Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet kutatást végzett a közoktatási reformok megvalósulását segítő hálózatok kialakításáról, fejlesztéséről. Összesen 927 kérdőívet töltöttek ki különböző iskolatípusokban, különböző fokú intézményekben, a válaszadók között 186 volt igazgató. A megkérdezettek több mint 90 százaléka igényli a tanácsadást, de olyan személytől, aki professzionális a területen, hatni tud és tiszteli a partnert. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, állami akarat és értékelő állami kell – hangsúlyozta a szakember. Ma 20–25 éve dolgozó

tartanak a szakemberek. Az előadó szerint itthon is elkélne ilyen „kritikus barát”.

„Okos tanács nélkül az erő lerogy”

Szakmai szolgáltatás a XXI. században

hető minőségű tudásra. Másrészt középontba került az intézményfenntartó és a munkaerőpiac elvárása a hatékonysággal kapcsolatban. Fejlesztési igény mutatkozik a pedagógusoknál és az intézmények szintjén is.

Szilágyi Klára, az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet tudományos főigazgató-helyettese a tanácsadást, professzionális tevékenységnek tekinti. Előadásából kiderült, hogy ma már nem elegendő az a fajta tanácsadás, ami csupán pszichológiai ismeretekre alapuló eljárás, hanem a tanácsadás célra orientált, problémamegoldó tevékenység, amely interperszonális információáramlás útján valósul meg. Ma a szociális területet segítő szakmákat (szociális munkás, szociálpedagógus, munkavállalási tanácsadó, felnőttképzési szakember) már oktatják a főiskolán, az oktatás területét segítő tanácsadókat viszont nem lehet képezni. Beszélt a tanácsadási folyamat jellemzőiről, a tanácsadó személyiségéről, és hangsúlyozta, hogy a jó tanácsadó legfőbb tulajdonsága, hogy minden ember felé tisztelettel fordul.

A szakma mottója lehetne az a Horatius idézet, amit Janza Károlyné, a Mérei Intézet osztályvezetője saját előadása jelmondatának választott: „Okos tanács nélkül az erő lerogy”. Majd azzal folytatta, hogy a fejlett világban egyedül Magyarországon nincs

tanárok vannak úgy a pályán, hogy még senki nem mondott véleményt a tanórai munkájukról. Természetesen jelenleg is fordulhatnak a pedagógusok különböző szervezetekhez, szakemberekhez, de a rendszer nem áll össze. Például a pedagógiai intézetek a rendelkezésbe előírtakat nem tudják teljesíteni a megváltozott törvényi előírások miatt. A változáshoz szükség lenne a vezetés, a személyzet, a szervezet, a tartalom, az értékelés és a minőség fejlesztéséhez. Ezen kívül az új tanácsadói szerep elsajátításához. Ehhez azonban be kellene indítani a felsőfokú szakirányú képzést, mert a tanácsadás teljesértékű hivatás, szakma és foglalkozás.

A valódi szakemberek nélkülözhetetlen voltát erősítette meg Kópatakiné Mészáros Mária, az OFI tudományos munkatársa külföldi példákat említve. Angliában az értékelésre nemzeti standardok vannak, és az értékelést profi szakértők végzik, de laikus szereplőket is bevonnak. Ugyanakkor belső önértékelés is működik, amit nyilvánosságra hoznak. Hollandiában „kritikus barátok” hívják a külső segítőt, értékelőt, aki egy fejlesztő központ munkatársa, amellyel az iskola kapcsolatban áll. A tanár és a tanácsadó négy szemközti találkozásait követően bevonják az interaktív folyamatba a diákokat, a családot, a tanárokat és a helyi médiát is, így az iskola élete nyilvános az adott településen, szorosabb a kapcsolat a lakosokkal. Emellett előadásokat, műhelymunkákat is

A Heves Megyei Pedagógiai Intézet igazgatója, Székelyné Magyary Nóra arról adott átfogó képet, hogyan működik a szakmai szolgáltatás a fővároson kívül. Miután a törvény már nem írja elő a pedagógiai intézetek fenntartását, csak a feladatellátás biztosítását az önkormányzatoknak, ma már csak 10 megyében van pedagógiai intézet és kettőben a felsőoktatás keretében működik, de ugyanolyan elven. Ez nem csoda, mert normatíva nincs, a fenntartónak kell kigazdálkodnia az intézet működéséhez szükséges pénzt. Heves megyében a fenntartótól kapott pénz nem elég a teljes bérre, és a dologi kiadásokra szánt összeg nem változott az elmúlt négy évben. Az intézet működését a megrendelők saját normatívája, saját bevétele, illetve a pályázatok útján nyert pénz próbálja biztosítani. Egyre kevesebb szakemberrel dolgoznak, így egy-egy munkatárs több területet lát el. Szaktanácsadójuk nincs, pedig most olyan mértékű és minőségű a változás, ami nem nélkülözheti a külső segítséget. Ráadásul a szaktanácsadó általában is egyre kevesebb, mert órákvezetményt már nem kapnak. Régen az intézethez tartozónak érezték magukat, a kapcsolat szorosabb volt, a fejlesztéseket is jobban ismerték.

Sárik Zoltán, a Mérei Intézet igazgatója kapcsolódott az előtte szólóhoz, és megerősítette azt az igényt, hogy normatívára szükség lenne, és be kell indítani a jó értelemben vett ellenőrzési folyamatot. A továbbiakban a fővárosi szakmai szolgáltatásról beszélt. A fővárosban 1 óvoda, 2 általános iskola, 19 gimnázium, 65 szakképző iskola, 12 TISZK, 22 sajátos nevelési igényű gyereket oktató intézmény és 17 kollégium tartozik. A pedagógusoknak továbbképzéseket szerveznek, idén 70 képzést és 74 tréninget tartottak összesen 2400 tanárnak. Sokfajta mérésben közreműködnek, versenyeket szerveznek, programot indítottak az iskolai erőszak kezelésére, bekapcsolódnak a pályaválasztásba, a gyermekvédelembe, a kollégiumi nevelésbe, de külön figyelmet fordítanak az osztályfőnökök munkájára, a pedagógusok tájékoztatására (konferenciák, kiadványok) és működtetik az *Ifjúági Integrációs Szolgáltató Irodát*. Szaktanácsadásra is lehetőség van, de nincs igény rá – folytatta az igazgató. – Azt látjuk, hogy tisztázni kellene a szaktanácsadó, a szakértő és a szakfelügyelő feladatkörét, hatáskörét, helyét, szerepét az iskolában, mert sok a félreértés. Azt viszont elmondhatjuk, hogy ahol volt kint szaktanácsadó, ott a következő évben is hívják – hangsúlyozta Sárik Zoltán.